

Валентина Юрченко

Вечірні
етюди

поезії

1996

Друкарня ТРИЗУБ, Торонто, Ст. Кетеринс, Баффало
Тел. 1-800-821-6034; Факс (716) 691-4532

Валентина Юрченко

ВЕЧІРНІ ЕТЮДИ

*Присвята
моїм дітям і внукам*

Valentina YURCHENKO

EVENING ETUDES

POEMS

Cover by Nina Bulavitsky

United Ukrainian Orthodox Sisterhoods of U.S.A.
1996

Валентина ЮРЧЕНКО

**ВЕЧІРНІ ЕТЮДИ
ПОЕЗІЙ**

Передмова Ганни Черінь

Обкладинка Ніни Булавицької

Дорогій Маркізі Михайлово,
це добрий спад.

Валентина Юрченко

2/22/98

**Об'єднання Українських
Православних Сестрицтв у США
1996**

Валентина Нореко

ТВОРЧИЙ ПІДСУМОК

Переді мною збірка віршів Валентини Юрченко “Вечірні етюди”, це поезії, в яких немає зайвих слів, а тільки сконденсовані думки, спогади, почуття. Не дивлячись на те, що це – перша друкована книжка Валентини Юрченко (для дорослих), авторка широко знана й шанована в діаспорі як невтомна працівниця словом і ділом на полі громадської праці, в основному – виховання молодої зміни.

В житті людини приходить час, коли вона підводить підсумок свого життя – оглядається назад, щоб самій собі дати звіт, як я прожила життя? Для чого? Що по собі лишаю? А може що було не так?.. Тоді сходяться на розмову давні й нові вірші, написані впродовж працьового життя – іх читачі стрічали на сторінках газет і журналів. Разом із тим, людина робить підсумок і свого особистого життя. Є поети, в котрих особисте життя йшло окремо, часом і цілком розбіжно від іх громадської праці і творчості. Валентина Юрченко гармонійно поєднала особисте й громадське, її особисте життя – це була і громадська діяльність.

Валентина Тимофіївна Святенко народилася 19 вересня 1910 року на Полтавщині, в родині лікаря. Отримала економічну освіту в Києві й Харкові. В 1930 році одружилася з студентом, пізніше агрономом Вадимом Гребінкою, який загинув під час “репатріації”, в 1945 році. Валентина з сином Ігорем пережила труднощі таборів для “переміщених”, одружилася вдруге з сотником армії УНР, учителем Іваном Юрченком. У 1950 році Юрченки з малою дочкою Наталею переселились до США, де працювали на фізичній праці, аж поки не пощастило дістати працю, більш-менш пов’язану з фаховою освітою. З 50-х років Валентина Юрченко поринула в громадську працю як виховниця в СУМ’ї й член редакції журналу “Крилаті”. Писала все, що було потрібно для виховання української молоді: вірші, пісні, марші, байки, оповідання, казки. Як стали підростати внуки, було для кого творити. Ця мила “Бабуня-клопотуня” невтомно доглядала внуків і бавила іх своїми віршами, які мусять гідно ввійти в країці збірники й хрестоматії для шкіл і садочків. До 1992 року, понад 20 років Валентина Юрченко щедро постачала матеріяли для “Веселки”, а як осяяла нас Незалежність, вірші поетеси полинули за океан, в київський “Соняшник” і часопис “Жива вода” (ред. Дмитро Чередниченко). Поетеса написала понад 200 віршів та інших форм дитячих творів і частина іх створила книжечку “Веселі Цвіркуни”, видану Об’єднанням Письменників для дітей і молоді (ОПЛДМ), до якого належить і авторка.

“Доросла” творчість Валентини Юрченко з’являлась у “Свободі”. “Вільному слові”, в “Українському православному віснику”, в

журналах “Визвольникі плях”, “Наш світ”, “Вісник ООЧСУ”, “Нові дні”, а головне – в журналі “Віра”, з яким авторка співпрацювала майже 20 літ. Крім віршів, вона писала цікаві оповідання, статті й дуже добре, уважні літературні огляди – дещо відмінні від стандартної рубрики “рецензії”; в них багато цікавих зауважень, міркувань, філософії.

Вірші, як такі, взагалі можна розподілити на дві групи; одна – це такі, що їх треба розуміти, а друга – це ті, що їх відчувають серцем. (Є, звичайно, й такі, що їх не потрібно ні розуміти, ні відчувати, але таких, на мою думку, нема чого й читати). Але вірші Валентини Юрченко поєднують думку і почуття. Їхня розумність не робить вірш сухим і черствим, вона нерозривно з’єднана з почуттям. Тому їх буде любити читач. Вірші в збірці, яку авторка дарує нам, об’єднані в 6 циклів. Починається вона заспівом-присвятою для молоді. Мати і виховниця передає молодій зміні смолоскип, закликає вчитися й завжди в душі носити Україну.

Читач завжди шукає у віршах біографію поета. У віршах Валентини Юрченко вона є! Її вірші автобіографічні. В кожному вірші поетеса говорить про себе, про своє життя, думки, працю, про свою родину і друзів. Все це осяяно Україною, все знайде відгук у серці читача. З віршів виринає ясне дитинство над Дніпром із милою бабусею, що роблено сердито кричить навздогін:

”Не потопіться ж там мені,
Бо я вам дам тоді човна...”

Спогади про маму, про батька, запротореного на Сибір... Виринає образ чоловіка-страждальця, що випив гірку чашу долі, і про щастя, що йому й дружині-авторці принесло “синьооке патлате” – дочка. Спогади про дитинство стають дедалі яскравішими... А далі – наші будні (“Нічний страх”), жаль за покинутою Батьківчиною, вірш-документ “Пастка” і “Листи, листи” – про голод, коли й хрестик із шиї доводиться здати в “Торгсін”, нарешті три вірші про Чорнобиль, про “атомовий зашморг”, про трагічне майбутнє наших дітей...

Валентині Юрченко притаманна скромність і стриманість, що тримає її в рамках свого особистого чесного і почесного життя. Вона не вибухає романтичним спалахом, а свою поетичну енергію кладе в ніжність почувань, у любов до рідних, в картини природи, а найбільше – в патріотизм. Вірш “Козачка” змальовує начебто маленьку деталь: татові дуже не подобається лисячий капелюх дочки, але дочка м’яко, але рішуче доводить батькові, що вона виглядає в ньому, “як козачка”. Вірш “Серце матері” відображає хвилювання про дочку-стюардесу, яка щоночі вилітає в повітряний рейс. А вірш “Чужинка”! Всім нам знайома проблема одруження з “чужинкою” (а може, то якраз ми – чужинці?) – коли син хоче гово-

рити рідною мовою з батьками. “Бил-Василь розтерзаний надвое“, бо його родина для дружини чужа. І для дітей скоро стане чужою... На зміну йдуть урочисті, радісні настрої у віршах, породжених Незалежністю України (“Пам’яті княгині Ольги”, “Наш Київ”); привітання Владиці Антонієві дає приклад молоді Америки, бо Владика з четвертого покоління, вірний своїй мові й Батьківщині. Поетеса до багатьох віршів бере епіграфи, з них можна віднайти, хто її улюблени поети – хто її поетична рідня: Ліна Костенко, Леонід Полтава, Василь Стус... Оскільки ця збірка автобіографічна, то авторка її себе саму привітала з 80-літтям (1990 р.). В цім вірші звучить радість “за досвід мудрий”, “за усмішки онуків милі”, “за тиху старість”. Авторка забула подякувати Музі за гарні вірші, тож я висловлюю її подяку за це.

Поетеса має словами. Її вірші-пейзажі “Ранок у місті”, чудово-сумний “Золотиться на сонці”, “Соромлива весна” пишаються такими свіжими образами, як “хмаринок пелюстки”, “Як море небо і душа як море”, весна “холодно всміхнулась” або “Хмари фіялково-скорбні”, “береги, наче спраглі леви, до води прихилили груди”... Це все її власне, не знайдете таких перлин ніде. Вона добирає свіжі рими, цікаво змінює ритм (“Поетеси за дротами”). Разом з елегійно-сумними, є й життєрадісні, пориваючі поезії (“Вакаційна пісня”), є й такі, що просто самі співаються (“Даруйте усмішку”, “Щастя”). До речі, деякі її вірші, покладені на музику, співає молодь у таборах і на виставах. При кінці збірки – сподівані мотиви наближення кінця, медитації на кладовищі, де “камінні руки хрестів”, лікарня, де не раз довелося побувати поетесі, але кожного разу – з перемогою.

Валентина Юрченко вкладає у вірші пляхетну релігійність, пояснюючи, що “від людей Своїх не відступився Бог, а люди відступаються від Нього”, і запевняє, що

Нема в житті такої блудної дороги,
З якої Бог не вивів би на плях.

І на закінчення авторка дає жартівливий вірш – вийняток у цілій серйозній збірці. Це – “Рік 2050”, візія майбутнього, не такого й далекого, – коли роботи працюватимуть замість людей, дітей зачинатимуть у пробірках, злочинців будуть висилати “на місяць або в космос” (це було б добре!), а хвороб не буде, і люди зможуть жити так довго, як хочуть, чого ми й нашій поетесі бажаємо. Мета життя – “пронести до кінця чисте серце”, “іскру чистого вогню” досягнена.

Збірка “Вечірні етюди” являється одночасно і дебютом, і творчим підсумком. Таке, отже, буває... Сподіваємось, на цьому авторка не поставить крапки.

Ганна Черінь

МОЛОДІ У МАЙБУТНЄ

Вітаю вас я, парості нові,
коріння рідного бадьоре покоління,
і ваше молоде, ясне горіння,
що живить прагнення і мрії вікові.

Бурхливий час, космічні карколоми,
вирує світ, щодня несе нове,
старе вмирає, –
родиться й живе,
пульсує молоде без впину і утоми.

Та осягів не буде без мети,
як зерна не посіш – жнив не буде,
як люди без душі – це роботи, не люди,
так людський пустоцвіт без цілі у житті.

Не попливуть на хвилях кораблі,
якщо ви іх не виведете в море,
не вродить овоч на занедбаній землі, –
знання ж відкриє вам усі простори.

Ідіть в життя, учітесь, змагайте,
стриміть до світлих, лицарських висот,
та завжди у душі, серед усіх чеснот,
про Україну-Матір пам'ятайте!

Хай будні не заслонять вам Її,
знеможену, що повстає з руїни,
єднайте сили, і серця, і розуми свої
для щастя й гідності Держави-України!

1992 p.

У ПОЛОНІ ПАМ'ЯТИ

... І ходить навипиньках спогад
І стукає в браму душі.

Ліна Костенко

СПОГАДИ

Прилинуть спогади, як птиці,
постукають у двері самоти,
поглянуть пильно у зіниці, –
безмовно пізнаеш іх ти.

Прозоро-сиві тіні безтілесні,
оточать колом мовчазним,
увійдуть в душу безшелесно,
воскреснуть видивом ясним.

Вони ласкаві й болісно-пекучі,
гіркі, їдкіші полину, –
непадні спогади болючі
збавляють тишу ночі й сну.

...Гей, юність, голуб сизокрилий,
і мрії, мрії – золотистий птах,
пісні кохання і Дніпрові схили,
а потім бомби, дикий жах,

війна і голод, трупи і руїни,
петля зловісна туги-самоти,
розірвана, зруйнована родина,
глуха стіна людської німоти...

Йде минуле у гості,
і спогади зграями
у крайну чужу,
де земля чужа.
Як чорнозему скиба,
я навпіл розкрайна
і на серці іржа.

А ЧАС ПЛИВЕ...

Байдужий Хронос сипле сивий попіл
і проминають тижні, роки, дні,
шугає думка, невситимий сокіл,
клює минуле. Часто уві сні

ввижалося – десь навесні, у квітні,
везуть додому нас захмарні кораблі,
неначе пасажири ми транзитні
на цій гостинній і чужій землі.

I, збувшися добробуту, маєтків,
вростаемо в чорнозем степовий,
ступаємо слідами наших предків,
плакаємо онуків рід новий...

В химерних снах, у видивах нічних
шукати годі давнє те, знайоме, –
наш дім тюрмою був на засувах міцних,
а нас окрадено із батьківського дому.

... Та радість злинула у простір гомінкий,
Країно рідна! Вільна Ти від пут!
А серце стиснулося – ой, роки,
чи ж вам здолати нелегкий маршрут?!

Життєва осінь, кажуть мудрі люди, –
переступати час земний поріг.

А я нанизую в рядки свої “етюди”
з нелічених, перейдених доріг.

1962-1992

ПАСТКА

(“Репатріяція” в таборі Фленсбург-Вайхе)

Минає сорок літ, а в пам'яті нестерпто
Фатальний день стойть, як обрис у вікні...
 Тоді було ген-ген вже по війні,
 Полями плив палючий серпень.

А ми кочовники голодні і бездомні,
Шукали долі, хліба і людей,
 Нас мали за “небажаних гостей”
 На чужині у дні ті вікопомні.

Бояли́сь люди ялтинської пастки,
Вона чигала на таких як ми, —
 Спасались, як од пошести чуми,
 Від людоловної, зловісної напасти.

Раділи “остівці” свободі довгожданій,
Снували мрії про далекий дім,
 А доля їм, у запморгу лихім,
 Вже пастку готувала невблаганну.

І сталося... Наскочила навала,
Хапали, цупили зі зброєю в руках,
 Червона татарва, з ненавистю в очах,
 В ясир московський забирала.

Довкола плач і крики, і погрози,
Оточених ведуть “на родіну”, в полон,
 Лунають постріли, і лайка і прокльон,
 І падають два трупи на дорозі...

Спustoшено, залишено руїни,
Тікав, хто міг, уроztіч від біди,
 Дощенту знищено і людські всі сліди,
 Розлучено, надцерблено родини.

Вже сорок літ! А й досі подих смерти
Осугою у пам'яті осів, —
Даремно, хоч би як хотів,
Його із пам'яті не стерти.
 Тоді полями плив гарячий серпень.

Душа розкрила пелюстки,
Вбирає сонця Божий дар,
Десь загубилися роки
І юности всевладний чар

В полон узяв, а на екран
Покликав юрми візій давніх, –
Я стрибунцем, прудким дівчам,
Скачу в садок, на луки, плавні...

У буйнім танку з вітром лан,
А квіти й трави – ой, рясні ж!
Несуся у росисту рань
Впідскок травою босоніж.

Скупатися б! Хапаю весла,
Дівчат гукаю: “Гей, пора!”
Бабуня: “Де ж це вас понесло?
Уже вас тягне до Дніпра?

Не потопіться ж там мені,
Бо я вам дам тоді човна!”
Ми в сміх і здалеку: ”Ні, ні!”
І пісня аж з Дніпра луна.

З Дніпра? Зникає чар думок,
Ляга на плечі морок літ,
Юнацьких візій гимн замовк
І меркнє давній, дивний міт...

Пірнаю в зелень соковиту,
Повітря п’ю, як гойний сік,
А очі, втомую налиті,
Топлю у лісовий потік.

ЛИСТИ, ЛИСТИ...

Мамі

Тепле слово, мов тепла хустка
На шляху, де гудуть вітри, –
Коли в серці тужлива пустка,
Материнські листи – це дари.

Прилітали вони пташками,
Несли втіху, радість і біль,
Я читала поміж рядками
Що боліло, мамо, тобі.

Лист до тебе летів зо мною,
Бо в думках я за ним навздогін.
Пам'ятаю, як я, ще малою
До твоїх пригорталась колін.

Не забула в роках розлуки,
Як плекала надії свої
Й клала ти свої ніжні руки
На дівочі плечі мої.

Де черпала ти сили й моці,
Щоб долати жаске, навісне?
У страшному голодному році
Рятувала онука й мене.

Ти могла самозречено нести
Весь тягар, а сама – наче тінь,
І знімала із шиї хрестик –
На харчі проміняти в “Торгсін”*.

Твої руки, натруджені й кволі,
Для добра віддали всю снагу –
Не вблагала я хижої долі
Знов обніяти тебе, дорогу.

Твою старість той фактум клятий
Самотою ущерь налив, –
На Сибір запроторили тата,
Нас – давно океан розділив.

З фотокартки усмішка погідна -
Повінь ніжності і доброти,
А тебе вже нема, моя рідна,
Залишилися тільки листи...

І вони – любий скарб, навхрест зв'язаний,
Теплий спогад, останні слова, –
Доторкнися рукою – і наче в них
Материнське тепло ожива.

Це тепло, мов ясна жаринка
На вітрах життєвих доріг,
Той щасливий, хто з неї іскринку
Зберегти у душі своїй зміг.

1974

* “Торгсін” – рос. “Торговля с иностранцами” – крамниці, де продавали все, але тільки за золоту валюту або золоті речі.

ВЕЧІРНІЙ ЕТЮД

І.Ю.

Заглядає насуплений вечір
У самотнє наше вікно,
Похилив ти утомлено плечі,
Наче жити, чи ні – все одно.

Знову спогадів ключ журавлинний
Пориває тебе в далечінь,
Ти думками “додому” полинув,
Де святились твої мечі.

Світло лагідно огорнуло
І тебе, і твою сивину,
Сколихнуло сплеском минуле –
Чи ж забути оту давнину ?

...Зважні битви, арешти, утечі,
Заслання, пазурі ЧеКа...
Обійняв хтось утомлені плечі,
До щоки притулилась щока.

Стрепенувсь: “О мое патлате,
Та й коли ж ти виросла так?”
І пестливо рукою тато
Синьооку доњку пригорта.

І теплом зяснів побожно,
Розпромінив усміх лицє.
Та хіба збагнути можна
Почуття батьківське оце ?

Зникли зморшки, розправились плечі,
Відлетіли думки навісні,
До вікна притулився вечір
І здається також прояснів.

I СПОГАД ЗАЩЕМИТЬ...

...*А в дальніх мацрівках
ввижається в млі
коріння дерев у рідній землі.*

Ліна Костенко

Схилилися жоржини соромливо,
Свою красу ховають обважнілу,
Багряно-пишне Боже диво,
Налите буйної, п'янкої сили.

А щедра зелень – хата затишна,
Як рідний дім і добре руки мами, –
Ховає, горне любий цвіт вона
Від ока заздрого зеленими руками.

Жоржини пишні в зелені рясній –
Такі ж були у дома, біля ганку,
Тремтіли роси в пелюстках-багрянках...
І спогад защемить в душі моїй.

1983

ЧОРНОБИЛЬ, УКРАЇНСЬКИЙ НАШ ЧОРНОБИЛЬ, ТИ ЗМОРОЮ ЛІШИВСЯ НА ВІКИ...

...Не геройством, не лаврами Нобеля,
Не незламною міццю граніту,
А зловіщим непчаствам Чорнобиля
Ти вписалась на мапу світу.

Ганна Черінь

ЧОРНОБИЛЬ

Як чорний дим ненависті і злоби,
Нестерпі залишаючи сліди,
Повзе по світі жах - ЧОРНОБИЛЬ!
Прокляття атомової доби!

Тікають люди в страху і нестямі,
Куди ж тікати? Лихо, мов петля,
Бо смерть женеться іхніми слідами
І стогне зранена, отруєна земля.

І котить гойні води наш Славута,
Несе у море, як віками ніс,
Не знає сивий – він тепер отруга
І хвиль дніпрових – сторонись!

О, земле рідна! Може за покуту
Тебе не знято досі із хреста ?
Приймаєш неповинно кару люту,
А ворог слід свій заміта.

Примара нуклеарної подоби
Несе світами видива жаскі –
Чорнобиль, український наш Чорнобиль,
Ти пострахом лишився на віки!

26 квітня 1986 р.

АТОМОВИЙ СОНЕТ

...Так зникло все.

Лишився тільки атом.

(Л.Полтава, "Біла трава")

Невже у катаклізмі світовім
Зненацька згинуть наші покоління,
Приречені на муки і терпіння
У атомовім запиморгу глухім ?

Невже судилося прокляття проректи,
Під колесо історії попавши,
Подобу людську втратити назавше,
Святого почуття дарів не зберегти ?

О, світе, схаменися, сине блудний!
Хіба ти нищий, і сліпий, і безрозсудний ?
Спинайся на верхи духових веж !

Чи можна так загинути без сліду,
Все атомовому віддати людоїду,
Плянету вкинути у заграву пожеж?!

1974

ОПАЛЕНІ ГОРЕМ (У 10-ту річницю Чорнобиля)

Ятритъ болем жахлива трагедія
в українських серцях і душах,
та звучать голоси приглушено
світової байдужої медії.

Ненажерне нуклідне страхіття
смокче силу із тіла народу,
затруїло і землю, і воду –
zmora, згуба на ціле століття.

I здушили це горе несила, –
чи вгамують його цвінтари ?
Родять хворих дітей матері
і зросли тисячами могили.

Діти – тіні, прозорі личка,
смуток очі повив недитячі, –
“Жити! Жити! – благають, неначе,
та спливає життя, мов свічка.

А думки повертають в скорботі
до страшного пекельного жнива,
закипають палаючим гнівом
і його пригасити годі, –

Правду злісно було приховано,
муки людські брехнею повито –
супостати ховали від світу,
що життя мілійонів сплюндровано.

Із чорнобильських пац' радіяції
накотилася горя безодня...
Світе, може, збегнеш ти сьогодні
цю глобальну трагедію нації ?

26 квітня 1996 р.

ОЧИМА СЕРЦЯ

...А світлі духом йдуть
крізь всі негоди,
За сяйвом правди – їх єдина путь.
Усі ідуть. Та не усі проходять,
Бо тільки сильні духом перейдуть.

Світлана Кузьменко

П'ЯТА РІЧНИЦЯ (Ода)

У синяву небес вроčиста радість лине –
У повені блакитно-жовтих прапорів
Святкує П'ЯТИЛІТЯ Вільна Україна,
Пливе Софії дзвонів благодатний спів.

Нарешті право в нас господарями бути
У власній хаті й на своїй землі, –
Прокляті роки пережито й не забуто
Всіх жертв і боротьби, освячених в крові.

Історія вичислює події всі віками,
П'ять років – це немов “дитячий вік”,
Але для України це доба століттями жадана,
Коли з ярмом неволі скінчено навік.

Проблем багато ще неволя залишила,
У хашах розбратау світлиць не збудувать,
Та в змагу – об'єднати розуми і сили,
В труді й у злагоді – і гори подолатъ!

Бо міць держави – праця і закони Божі,
І мова рідна, як державний стяг,
А Конституції закони – на сторожі,
Спрямують у майбутнє України шлях.

Хай грають дзвони славної Софії,
Нехай почусь весь широкий світ, –
Звершились наші віковічні мрії
Й Шевченка незабутній заповіт!

Святкуймо ж радісно Річницю П'яту,
Історія уже вписала в календар
Це Незалежності велике свято
І ласки Божої для нас священний дар!

ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ

Вдивляємось, Тарасе, в образ Твій,
а “Кобзареве” слово, поетична криця,
лунає завжди, як пророча громовиця,
бо Ти для нас безсмертний і живий.

В страшній добі жорстокої саволі
Ти випростав похилих, із колін підвів,
а плач невільників у гнів перетопив
і світлом освітив нам шлях до волі.

В одежу слова Ти вкладав огонь святий
і кликав:”Схаменіться, будьте люди!”,
щоб спала із очей засліплених облуда,
щоб згинув яничарів рід лихий.

Ти височієш гідно, наш пророче,
як гнівна постать Прометея,
і дивишся на нас
суворим зором, –
мов, Україну вільну хочеш запитати
з гірким докором:
**ЧОМ НЕ ПРЯМУЄ НАРІД МІЙ
ДОРОГОЮ ПРАВДИОЮ, СВОЄЮ ?**

1995

ВОЛОДАРКА РУСИ-ДЕРЖАВИ (З нагоди відкриття пам'ятника в Києві)

У Києві, на княжому престолі
Руси-Вкраїни, прадідів землі,
Виводить край з усобиць та імлі
Княгиня Ольга, повна сили волі.

Камінним ідолам, у звичаях поганських,
Молились русичі у давніх тих часах,
Та Ольга відганяє темний страх
І засіває зерна християнські.

Росте мережа сіл і міст нових,
Панує на Руси добро, і мир, і спокій,
І княжить ПЕРША ЖІНКА двадцять років, –
Її шанують і в краях чужих.

За всіх мудріша, мати Святослава,
Десяткам поколінь лишила заповіт –
Як у важкі часи пізніших літ
Охоронити батьківську державу.

Тисячоліття йшла та віра невгласима,
Святої Ольги невмирущий дух,
Як заклик проти гніту і наруг,
Витає над Землею Рідною незримо.

І ось в столиці ти, державнице-княгине,
Воскресла в мармурі із глибини віків,
З тобою дух минувшини ожив,
А ти стоїш у Києві, як Мати-берегиня.

Ясна володарко Руси-держави,
Ти перша віру прийняла Христа,
Княгине наша, мудра і свята,
Живи в історії для України слави!

НАШ КИЇВ

О Києве, наш красеню величний,
Ти здавна зберігав свій родовід
І легендарне предківське обличчя,
Віками оповитий дивний міт.

Беріг тебе Великий Володимир,
Опромінивши русичів хрестом,
Століття знали величавий вимір
Руси-держави над Дніпром.

Ти бачив слави блиски золотії
На переможних шоломах князів,
Пишався гордо святістю Софії
І слухав дзвонів стоголосий спів.

Історія не шкодувала тобі болю,
Руїн, безчестя, варварських чобіт,
Коли потоптана і знівечена воля
Спливала кров'ю біля Золотих воріт.

Ти вирвався з задушливих обіймів
Зажерливої, хижої Москви
І в Січні гомін волі буревійний
Тебе звеличував, освячений в крові.

Жорстокий час! Ятрять поразки рани,
Лукавої Москви червоний спрут
Тебе, наш Києве, колишнього титана,
Коліна змусив упокорено зігнуть.

Змосковлений, ошуканий докраю,
Безбатченків плодив ти, недорік,
І ждав, оганьблений, – коли ж Господь скарає
І людоморів, і перевертнів-калік ?!

Та час прийшов! Воскресла Україна,
Засяє, як блакитний в золоті вітраж!
Ти, давній Києве, освятишся з руїни,
Ти наш був, Києве, і завжди будеш наш!

1992

ПОЕТСАМ ЗА ДРОТАМИ

...Дні стали сторч.
І рік, мов чорний біль,
простер у хмару голову колючу.
(В.Стус, "Зимові дерева")

Ви нескорені й мужні, хоч віком різні,
Тільки доля у вас – одна.
Горя келихи піти до дна,
Дар від клятої, злої "отчизни".

Відчинило ворота вигнання,
В темні ночі, у повінь терпніь,
У кацетних вітрів голосінь,
Дні без просвітку і сподівання.

Бродять тіні чорні,
Бродять тіні сиві,
Душі непокорені,
Горді і сміливі,

А думки снуються
Вільними пташками,
На папір кладуться
Гнівними рядками...

Вірші спокоєм не заколисані,
Серця крівицею вірші написані,
Роки стражданнями щедро напоєні,
І незабуті, і Незагоєні.

Молодість, силу у вас пограбовано,
Мужністю й вірою роки второвано,
Роки несхитні та болем повиті,
Спогади – рани відкриті.

1994

А ПРОМІННЯ ТАЛАНТУ ЖИВЕ

Пам'яті Леоніда Гребінки

(1911-1942)

... А я із кону не зійду
без хоч маленького сліду,
у мене є ще зброя – слово.

(Л.Гребінка, “Проблема вічності”,
збірка “Радість чорноземна”, 1930)

Не знав ти “щастя молодечих злив”,
та в серці виплекав найкращі зерна
і слово-зброю, наче скарб, носив,
а доля їй приготувала терни...

“З грудьми розхристаними в степ,
назустріч вітру і бажанням”,
де “Радість чорноземна” проросте,
ішов у романтичних пориваннях.

Складав назрілі образи в рядки,
з надією глядів у творче майбуття,
щоб “залишити слід”, свої чуття й думки
й не зникло, як безлике, це життя.

Твою снагу петлею стиснув гніт
і “згусклого серце” в болю самоти,—
в безлюдді, у брехливий, хижий світ
хіба ж тобі було отим шляхом іти ?

За людські болі й повені терпінь,
щоб серце стиснувші, “шарпнувшись криком”,
ти прагнув моці й на шляху борінь
себе борцем відчути дужим і великим.

За слово правди “дань” – московські грати,
життя ти клав за все, що серцю рідне,
приречений в пупких лабетах умирати,
замучений на смерть за слово гідне...

Час летить, усі творчі дари України
 успадкує, вbere покоління нове.
Український поете, ти рано загинув,
а проміння таланту твого – живе.

ІСТОРІЯ – ЛУКАВА БАБА

Історія - лукава баба,
і те, що визначає
долю нашої плянети,
що нас ятритъ
і те, що нам святе,
вона змете в безодню Лети.

А дніще Лети розкопають золоте,
зіставлять факти,
визначать прикмети,
і наша дійсність
з баговиння проросте, –
Її відновлять лиш поети.

Тоді й поставить їм навік
історія свою печатку, –
із нас спаде вся позолота,
і з-під пляхетності, облуди маски,
зненацька виповзе ПДЛОТА.

А в геніях – недоуків узрять
нащадки наші, бо до лжі – незвичні,
й тоді в простори вічні
ми голі підемо, смішні
й трагічні.

1939 (?)

Зворотній переклад вірша поета Леоніда Гребінки, поданого в протоколі КГБ рос. мовою. Українського оригіналу не знайдено. У слідстві КГБ зазначено, що цим віршем поет “оклеветал вождя партии и советского правительства /Сталіна/ в день 60-летия”.

Сотникові армії УНР

I. Ю.

Вже утома серпанком сіrim
На обличчя лягла в спокої,
Роки ген! – у далекий вирій
Відлетіли немов стрілою.

Та якби у визвольні битви
Доля знову йти присудила,
Не вагався б, а у молитві
Він просив би у Бога сили.

Рідне слово в серця дитячі
Засівав без утоми рясно,
Колосилась в чутті гарячім
І родила ця нива щасно.

– Ну, та жити як без посвяти ?
Це для неї приносиш жертви, –
Треба добре попрацювати,
А тоді вже спокійно вмерти.

У блакиті очей – смішнка:
– Чув від матері, з рідної хати,
Треба сіяти та й пожати,
А тоді вже іти на обжинки!

1975

ДО НЕБА ОЧ...

... А чи готові ми долати
людське зло,
добро плекати коло рідного
порога ?
Від нас, людей, не відступився Бог,
а люди відступаються від Нього.

B.IO.

ДОБРО І ЗЛО (З діялогу)

Ви кажете, що в цій модерній ері
Диявол тріумфує над Добром,
Що розум людський переміг у стратосфері
І космос перед ним схиляється чолом ?

Ви кажете, що Бог мовчить на всі моління,
На людський біль, скорботи і жалі ?
Що закриває очі Він на смуток і терпіння
Його дітей на грізній цій землі ?

За наші всі трагедії і болі
Не ставмо Богові докори й рахунки, –
Самі платити обраній повинні долі,
Коли оглянемось на роки і віки.

Як хтось живе для власної догоди,
В безчесті, лінощах і звабний на чуже,
У драговинні чварів і незгоди –
Чи він подобу Божу збереже?

До Зла людина добровільно йде в тенета
За гроші, славу, блуду каламуть,
А добрі всі діла для нашої плянети
В кишені добрим скарбів не кладуть.

Та найцінніший скарб у серці буде,
У кого серце те добром налите вщерь,
Хто часто про добробут свій забуде,
Чи любі мрії підуть шкереберть.

Коли глумляться з віри атеїсти,
Безбожництвом затрують серця, –
Я вірю, що душа правдива, чиста
Такою буде і до самого кінця.

Та чи готові ми долати людське зло
Добро плекати біля рідного порога?
Бож від людей Своїх не відступився Бог,
А люди відступаються від Нього.

ДО НЕБА ОЧІ

Скатований на ганьбиці Голготи,
Прибитий цвяхами,
Розп'ятий на хресті,
Христос молився в муках і скорботі,
Щоб смертю праведною нас усіх спасти.

І подолавши смерть, прославився навіки,
Простивши ворогам,
Життя нам вічне дав ,
Від ран душевних дав найкращі ліки –
Поборюючи зло, любов заповідав.

Він знає все, Він чує неосудно
І біль сердець,
І душ гіркі плачі,
Він бачить, як жорстоко, безрозсудно
Народи світу в люті схрещують мечі.

Якщо людина молиться, шукає Бога,
Спасіння прагне,
Топиться в гріахах,—
Нема в житті такої блудної дороги,
З якої Бог не вивів би на шлях.

Він наскрізь бачить нас,
Лиш очі підведіть
До Неба, понад грішною землею,
В молитві, з вірою у Господа просіť
І заспокоїть нас Він ласкою Своєю.

1982

ЗЕМНА ПОДОРОЖ

Твоє життя – це подорож земна,
І часом шлях той темний і понурий,
Ти ждеш – коли ж веселка барвна і ясна
Прогляне понад хмар словісним муром ?

Ta смуток цей, що пташкою тримтить
В осінньому оголеному лісі,
Розв'ється в одну щасливу мить,
Розсуне морок в життєвій завісі.

Приборкай, заглуши свій біль,
Журбу, що голову схиляє низько
І вихор почуттів, бо й сніжну заметіль
Роз'яснюють яскраві сонцеблиски.

Прямуй вперед, плекай бадьюрий дух
І розганяй розпуки мряковиння,
Як невідступні напади недуг
І злоби людської отруйне шумовиння.

Затям, що подорож оця – і радісна й сумна,
Кінчаеться, як грань життя земного,
Залишаться діла, чи думки глибина
І слід Добра, якщо ти жив для нього.

1984

НА СВІЖУ МОГИЛУ

Пам'яті чоловіка.

На свіжо-всипану могилу,
Де квіти і мій смуток ліг,
Так скоро впав сліпучо-білий
І непорочно-чистий сніг.

Накрив усе – земне, дочасне,
Страждання, болі і жалі,
Та вогник теплий не погасне
Душі Твоєї на землі.

Той вогник жевріє в думках,
В серцях і спогадах ясніє, -
Ти засвітив його в ділах,
Де він по смерті променіє.

Ти жив для інших, не для слави,
А добра слава не вмира,
Ішов ти завжди шляхом Правди
І сіяв зернятка Добра.

Учив дітей любити мову
І рідний народ, що в ярмі,
Навчав посвяти і любови
До України в чужині.

Ти за Відроджену Державу
Колись ішов на смерть в боях,
Зазнав від нелюдів кривавих
Знущань, в'язниць, кацетів жах.

Тепер Ти з чистою душою
Переступив земний поріг,
Тому й поклав свою керею
Такий сліпучо-білий сніг.

І грудка з Рідної Землі
Лягла в могилу на чужині,

Бо ти любив, в душі беріг,
Як скарб коштовний, Україну.

Спокійно спи, спочинь від мук,
Забудь тягар турбот земних
І вічний мир з Господніх рук
В Оселях праведних прийми.

2 січня 1984 р.

ДУМКИ ПІД НОВИЙ РІК

Ласкавий Бог дозволив нам
Зустріти знову Рік Новий,
Ми знову сповнені надій
І крізь майбутнього завій

Свій зір кидаємо. Дарма!
Не спинить Рік Новий страждань,
Не здіснить людських всіх бажань,
Бо меж бажанням тим нема.

Але тому, хто серце чисте
Проніс крізь буднів каламуть,
Хто крізь життя хитке, імлистє
Собі правдиву вибрав путь

У світі грошей, зла, мамони
І торжества іржавих душ,
Де топчуть правду і закони, –
Хто, як відважний, чесний муж,
На битву кличе темні сили, –

Бажаємо, щоб людське зло
Його вогню не загасило,
Щоб світло променем ясніло
І в душах іскрилось, росло,

Щоб іскру чистого вогню
І на останній свій поріг
Принести, як свічу страсну,
З перейдених земних доріг.

1975

РІЗДВЯНИЙ ТРИПТИХ

Христос родився! Славмо, люди,
Засяла Правда на землі,
І як волхви, царі й верблюди
Ідім туди, де світ зорі
Нам плях показує в імлі.

Різдво Христове овіває
Тим духом світлим, неземним,
Що серце й душу наповняє
Чуттям високим і святым,
Вселяє віру й силу давню,
Хвилює, зрушує без слів,
Неначе сталось це недавно,
А не дві тисячі років,

Як повила серед бидляти,
На сіні, в стаєнці малій,
Христа Ісуса Чиста Мати
У тихій радості земній.

*

* * *

Змінилися з часу того
Ідеї, звичаї, народи,
Людина змінює природу,
Лиш Світло Розуму Твого,
Предвічний Боже, завжди з нами,
Хоч люди у своїй гордині
Утверджують нові “святині”,
Замість Твоїх одвічних Правд,
Які, Премудрий, Ти нам дав.
Людина в мудроцах уміння
Не раз мандрує в мряковиння,

Або стає рабом бажань,
А не високих поривань,
Бреде на шлях слизький, лихий
І оскверняє образ Твій.

У Ніч Святу, благословенну
Згадаймо всіх далеких, тих,
Що без церков, в хатах нужденних
Не шепчуть молитов палких,

Тих що на вівтар України
Життя і молодість кладуть
Для близніх і в тяжкі години
Свій хрест із вірою несуть,

Слабих, недужих, хто на свято
Не міг молитви принести,
І тих байдужих – іх багато! –
Прости їм, Христе, всім прости!

Бо це ж Різдво і чудо знов,
Серця відкриймо й почуття!
Наш Бог – це спокій і любов,
І радість вічного життя.

1975

ПРИВІТАННЯ

ВЛАДИЦІ АНГОНІЮ

на День Ангела і уродини.

Відмірює Господь нам стоси літ,
В житті земному Він карбує дати, –
Складаю Вам, Владико, в урочисте свято
Глибоку шану і привіт.

Вам Перст Господній показав цей шлях –
У храмах православних нести Боже Слово,
Щоб сіяти у душах і серцях
Зерно Добра, і Віри, і Любови.

В наш час трудний невірства й зла,
Це нелегкий шлях і тернистий, –
Ви ж ясно променієте у Господа ділах,
Бо дав Господь Вам серце чисте.

Для молоді Ви – приклад вольовий,
Бож Ви – четверте українське покоління,
Вас не скитнув чужого моря буревій,
Ви зберегли наснагу рідного коріння.

Дай Боже, Вам, Владико, сил міцних
В Господнім Винограднику служити,
Й дух предків українських берегти
НА МНОГІЙ БЛАГІЙ ЛІТІ!

*Собор Св. Володимира, Н.Й.
30 січня Р.Б. 1994.*

РІЗДВЯНА ЗІРКА

У присмерку, в небеснім океані,
В безодні синій, сповненій краси,
Пливе яскрава зірочка різдвяна
І ангельські лунають голоси:

“Хай буде мир і спокій між людьми,
Витає милість Божа на землі,
Любови світло засяніло із пітьми,
Радійте всі – велиki і малі!

Прийшов син Божий до людей Своїх,
А з Ним надія, віра і любов
Хай променіє у серцях усіх,
І радість в кожний дім прилине знов”.

Замріялись хати в заметах снігових,
У вікнах мерехтять осяяні ялинни, –
Прослухавши молитви слів святих,
Сідає до вечері вся родина.

Христос родився! Радісне вітання
Щороку лине крізь намул століть.
І нас оновлює священне передання
У цю велику, урочисту мить.

Полинь, молитво, понад океани
До тих далеких, рідних сіл і міст!
Хай об'єднає нас, роз'єднаних роками,
В думках і почуттях цей Благовіст!

1984

НА ЦВИНТАРІ

Блаженна тиша. Чути пташки спів.
Простягнені хрестів камінні руки
Неначе хочуть обійнятъ після розлуки
Усіх живих, як рідних, як братів.

Тут знайдеш мир і тихе забуття
Серед знайомих, друзів – скілько є тут іх!
Вшановують їх краще, як живих, –
Для них промови, квіти, співчуття.

А за жигтія наслухались, либонь,
Гірких докорів, глуму, гострих слів –
Від пцирих друзів, рідних ворогів, –
Насипаних, як зерна із долонь.

Погасли пристрасті, заснули вічним сном,
Забулись чвари, що в жигті бували
І поруч друзі й вороги спокійно полягали,
Готові стати перед Праведним Судом.

Стрункий, задивлений у простір білиз храм
До неба зводить бані золотаві,
Довкола тиша і дерева кучеряви
Молитви шепчути кам'яним хрестам.

Бавнд Брук, 1983 р.

Ніби тоншає час, і дихання, і рухи,
І зволожились очі, німіє рука,
І якісь довгі тіні, як білі руки,
На обличчі старого, як завіса тонка.

Він сидить біля столу – живий і бадьорий,
Не в лікарні він ще, не в труні, не в раю,
Він міркує, про те і про це він говорить
І не знає предрішено долю свою...

Але світло прозоре, невловно-незриме
Вже над скронями сивими лагідно лине,
Там де плечі похилі, – два білі крила
І два янголи білі прийшли до стола.

Наче тоншає побут і речі всі звичні
Вже пливуть невагомі в імлисту блакить,
Раптом з'явиться сон, несподівано-віщий, –
Білокриле видіння над тобою стойть.

Тонші стали зв'язки і з далеким, і близьким,
Течія довголіття застигає в потоці,
Рух земного життя обірвався так близько
І лямпадку вже світить на другому боці.

1992

(Переклад з рос.
вірша Б.Діжур)

З ЖУРБОЮ РАДІСТЬ ОБНЯЛАСЬ

Чому смуток з тобою поруч
Часто ходить у світлі дні ?
Певно, є в тебе біль і горе,
Не відомі зовсім мені.

Хоч на щастя життя багате,
Але кожну людину ждуть
І печалі, і сум, і втрати,
І не можна їх обминуть.

*Василь Симоненко
(”Тиша і грім”)*

Оточили біди,
обступають колом,
зазирають в душу
темними очима,
наливають серце
невимовним болем,
накладають стоси
років за плечима.

Думка кволим птахом
падає в знемозі,
з розпачем двобої
зводить у нестямі.
Чи снаги ще стане
в життєвій дорозі ?
Чи не вирве з ґрунту
грізними вітрами ?

Ще одне зусилля,—
відступись, розпуко,
Чорно-безнадійним
мороком не висни!
Розімкнулось коло
і зміцніли руки,
радість зайнялася
вогником іскристим.

1962

МОВЧАНКА

Нависла тиша брилою важкою,
Ніде ні поруху, ні шарудіння,
І присмерк виткав сиве павутиння
Безжального німого супокою.

Чому ж мовчиш ? В очах твоїх тримтить
Безднія сумніву, докорів і вагання,
В незнане і хитке бездумне поривання
І шал химерний думку попелить.

Невже слова всі сказано й тому
Сльозу ховаєш у стрільчастих віях?
Хіба ти думаєш не мати вже тобі я?
Скажи мені, чому ж мовчиш, чому?

1962

КОЗАЧКА

Наталочці.

Ну, і день! Віхолить завірюха,
Увихається з вітром у твіст,
Наставляє розкошлані вуха,
Наслухає квиління і свист.

А мені тепло так, як у хаті,
Не боюся вітрів-завірюх,
Бо у мене новий, воложатий,
Срібно-лисячий мій капелюх!

Тільки тато щось, видно, не в дусі,
Шорстко глянув згори і до ніг:
“Ти у лисячім тім капелюсі,
Наче дикий якийсь печеніг”.

Звеселити б, розраяти тата,
Бо у люстрі здається мені,
Що козачка я сміла, завзята,
На гнідому баскому коні!

1963

МАТЕРИНСЬКЕ СЕРЦЕ

Наталі Т.

Буревій розбуяється, нівроку,
чорні хмари пшматує, а в них
стюардесу, дочку карооку,
бачить мати в тривогах нічних.

Гуркіт в небі запморгує петлі,
тихий сон із очей зганя,
і думки, безпорадні нетлі,
б'ються в шиби ясного дня.

А коли срібний птах загуркоче
в неозорі, захмарні світи,
у молитві палкій запепоче:
“... Збережи, поверни, захисти...”

Та ось чути дрібушечки-кроки,
милій усміх весняно цвіте,
на порозі – струнка кароока;
“Турбувалась, мамусю ?Пусте!”

Не зібрати турбот, не здушити,
серце матері – святощів храм.

Хто ж буїм наказав скам'яніти,
материнським бентежним серцям ?!

1966

* * *

Яріє сонце, як розтоплений бурштин,
Дзвенить, бренить у вухах тиша.
Вдивляюся в небесну просторінь –
Яким усе спокоєм диші!

Пливуть хмаринок пелюстки
І манить далечінь прозора,
Бездня всесвіту блакитна, неозора.
Як море небо і душа, як море,
А людський світ роздертий на шматки.

1974

ВАКАЦІЙНА ПІСНЯ

Загубилися дні
В монотонні блаженні.
День який це у нас ?
А котре ж це число ?
Наши будні пливуть,
Наче свята приемні,
З царства зелені й тиші
Відступилося зло.

Усміхається сонце
І пестить довкола,
Розманіжує сонне,
Голубливе тепло.
Часом дощ капотить
Неохоче, спроквола
І слізою ясною
Спливає на скло.

БадьоряТЬ свіжі ранки,
Овіяні чаром,
У задумі таємній
Дрімають ліси.
Срібне озеро вабить
Рибалок недаром,
Як виблискують трави
В діямантах роси.

Хай загубиться час
І душа спочиває,
Пиймо дні ці чудесні,
Як добре вино,
Бо ніхто з нас не знає,
Коли дійде до краю,
Коли в чарці порожній
Засвітиться дно.

1975,
Олстер Гайтс, Н.Й.

СОРОМЛИВА ВЕСНА

Сиві гори світять голизною,
А ліси у летаргічнім сні,
І природа, в сонному спокої,
Гимнів не виспівує весні.

Чом весна, як хмарка полохлива,
Промина байдуже голий ліс,
У туман вгорнулась соромливо,
Холодно всміхнулась до беріз ?

Ледь торкнула верби понад ставом,
Жмут кульбаб сипнула де-не-де,
Їй дарма, що ждуть її пташки і трави,
Жде усе – старе і молоде.

1974

H. T.

І знову ти коптковним даром
Розпівчуюш буденне тло,
Надихуєш принадним чаром,
Даруєш ніжність і тепло.

У світ барвистий, зоресяйний
Ведеш і маниш залюбки,
Я теплий дотик відчуваю
Твоєї дружньої руки.

Давно шляхи наші схрестила
Химерна доля. У журбі
Немов сестер нас поріднила
В нещасті, в зліднях, у біді.

І почуття це непомеркле
Не загортая біг часу, –
Твій мілий образ, усміх теплий,
Крізь все життя я пронесу.

1969

Золотиться на сонці форсигія,
розвуялися трави в теплі,
а спокусник-Ярило з блакиті
поцілунки дарує землі.

Я вбираю очима здивовано
барви, квіти і гру світляну,
оглядаю цей світ зачудовано,
дивних чарів весни не збагну.

Божий світе, ти сонцем напосений,
ти, як рай в голубіні небес,
навіть смуток пекучий загоєний,
гострий біль вгамувався і щез.

Тільки серце вже б'ється спроквола,
хвиля радости – привид, мана,
знає серце – щілюща весна
не відживить його вже ніколи.

1995

НІЧНИЙ СТРАХ

Чую кроки і тінь лиховісна
Заметалась на білій стіні...
Мить – і з'явиться він у вікні,
Просичить: – Моні! Тихо, не писни!

Бліснутъ зуби на чорнім лиці,
Блісне ніж у м'язистій руці.

Що робити? Кричати? Тікати на дах?
“Боже зглянься!” – проказую тричі,
Заповзає у душу розкошланий страх,
Піт холодний вкриває обличчя.

Як віч-на-віч із злочином стати на змаг?
Кров шалено пульсує у скронях, –
Загнуздати я мушу розгойданий страх
І... стискаю ліхтар у долонях.

Виплив місяць і став у вікні –
Ясноликий, сріблястий і повний,
Гвалтів-злочинів свідок безмовний,
І... ковтнув тінь лиху на стіні.

Прикипіли налякані очі
До німого отвору вікна –
Чи примарилось те серед ночі?
Та й хіба ж це тепер дивина?!

1983

ХМАРИ

Імлистий день нерадісний,
скупий,
гойдає вітер
безпорадне віття,
і сизих хмар
важке лахміття
ховає небо у густий завій.
Дарма милує зір
і серце полонить
осіннє листя
полум'ям багряним, -
ввижаеться, що грізне,
невблаганне
нагряне громом
у сувору мить.

Понурі хмари,
фіялково-скорбні,
ковтають кволій,
млявий день.
Вчуваються слова
сумних пісень,
здається, що життя
твою сторінку перегорне.

1975

Знемагає в повітрі
липнева задуха,
занімів вітерець,
притулився до клена.
В шибку б'ється, тріпоче
настирлива муха,
так, як думка докучлива
б'ється у мене.

Скло прозоре для мухи
це – ілюзія волі,
ніжні крильця на змагу
неутомні, нестримні.
Моя думка в полоні,
у примарній неволі,
борсається
у павутинні.

Гей, комахо, ти прагнеш сонця,
як і нам, твоя радість – свобода.
Ось відкрию тобі я віконце,
за твій змаг –
тобі нагорода.

Думко вільна, химерна,
у тебе ж крила
і до сонця злетіти вміння,
то чому ж ти така безсила
перемогти павутиння ?!

1993

В жовто-гарячі барви
Вдягнулися ліси –
Прийміть останній дар ви
Осінньої краси!

Багряно клен палає,
У золоті дуби,
А в небі водограєм
Сріблясті голуби.

Чи не зійшла на тебе
Омана, мрійні сни ?
Таке блакитне небо
Весняне – восени!

А вітер листям носить
І повагом бреде
Й холодні лапи осінь
На скроні нам кладе.

1975

БАБИНА ОСІНЬ

Усміхається жовтень хитро,
Бо назад обернув календар:
– Ось вам пестощі леготу-вітру
І на втіху ще й сонця дар!

А дерева стоять в зажурі,
Осінь ім – це тавро покори,
Рознесе їх красу вітром-бурею
І байдужа, глуха на докори.

Тільки клени палають в багрянці,
Наче радість у них барвиста,
Бо кружляє жовтень у танці
В золотому, як жар, намисті.

Вже у спогадах “ бабине літо ”,
А у небі блакить і досі –
Нам дано ще красу пережити,
Хай це буде “ бабина осінь ”.

1994

ЛИСТОПАД

І знову осінь падає на брук,
Простерла листя шелесткі долоні.
Принади літа, в жалібному сконі,
Благально піднесли мільйони рук.

Спускають небеса важкі повіки хмар
І днів скупих стають суворі кросна,
Земля зітхає втомлено і млюсно,
Вродивши людям ваговитий дар.

Бринить елегії акордів тужний ряд,
Малює падолист іржаве тління,
А крізь буття буденне благовиння,
Карбує думка героїчний ЛИСТОПАД.

І звагу родить в серці клічний звук,
Схиляється душа шанобливо в поклоні.
А осінь листя золоті долоні
Тужливо стеле на холодний брук.

1965

ЗИМА ЗА МІСТОМ

Вирвались з обіймів кам'яного міста,
З вулиць із розгалім брудом сніговим,
І дитяча радість, непорочно-чиста,
Огортає душу почуттям новим.

Шпиль церковний гінко овид розтинає,
Вабить у перлиstu, осяйну блакить,
А довкола – простір сніговий, безкрай, –
І зимова казка оживає вміть.

Тут величний спокій, чари завмирання,
Озеро приборкав крижаний полон,
Хваляться ялинки сніговим убранням
Між сестер безлистих, знічених у сон.

Ген – пташина зграя, жвава, легокрила,
Оживила пішний, білий краєвид,
Чорним візерунком озеро накрила,
Пурх! – і вміть зникає той крилатий слід.

Крутиться химерно зимова дорога,
Сніжно-білі ковдри на узбіччях скель,
Вибіг красень-олень, диво круглоге, –
Гордовита поза, лісова модель.

Присмерк облягає лісові простори
І в думках снується – час додому, час!
Вже сильветка міста, крізь імлу прозору,
З казки зимової повертає нас.

Горді хмаросяги вбрани урочисто –
Світляне намисто і реклам неон.
Чадом газоліну важко диші місто,
Гамором розгукане місто-Вавилон.

Нью-Йорк, 1991 р.

НА ДОВГІЙ НИВІ

У житті, як на тій довгій ниві,
Прокладаєш свою борозну, —
В одного усі знаки правдиві,
Інший став на дорогу скрутну.

Хоч ідеш у тернистім житті,
Залишай по собі чесний слід, —
Мусиши гідно ім'я українське
вплести
В невмирущий, прадавній свій рід.

В. Ю.

РОЗДУМИ НА ДОЗВІЛЛІ

У житті, як на довгій ниві,
кожний має свою борозну, –
той веде її рівно, правдиво,
інший – збочує у кривизну.

В одного все життя відкрите,
стежка правдою уторована,
інший, наче Янус – дволикий,
а життя під щитом приховане.

В когось праця – життєва засада,
а не слави звабливий плях,
Або титулів щедрі принади,
чи гойдання у похвалах.

У людей є ще нахил звичний,
мов якась невідхильна потреба, –
щодо інших бути критичним,
не критичним – лише до себе.

Ми благаємо у Всевишнього,
щоб простив нам усі гріхи,
та як важко простити ближнього,
ми до смерті на нього лихі.

Хоч життя і крокує петлисто,
давня істина завжди жива,
щоб ясніло Добро своїм змістом,
поєднаймо в житті і діла, і слова.

1995

ТЕ, ЩО СКАЗАНО

...Стережіться слів облесних,
З жовчю пів-напів.

(Ганна Черінь, "Правда")

Часом сказане слово невинно,
Оповите в усмішку медову,
Протинає, як гостра тернина
І трутися дишне розмова.

Часом слово, сказане "з перцем"
У зухвалому неспокої,
Увійде наче цвяшок в серце,
Защемить у душі гіркотою.

Часом слово, сказане в гніві,
Нагромадить образ каміння,
Ніби вдарить хвиля в припливі
Та й потахне, як шумовиння.

Часом щире, лагідне слово,
Без приправи і глянцю манери,
Огортає теплом любови,
Наче щось із небесної сфери.

Ой, чимало в нас слів таких
Майорить десь на пам'ятнім обрії, –
Не втечеш од болючих, гірких,
Теплим спогадом лишатися добрі.

1994

ЩАСТЯ

...Пошуки щастя трудні,
бо не знаєш як воно виглядає.

/З американських афоризмів/

Щастя – неохопне, мариво **Жар-птиця**,
ось воно примріялось
і, як дим, розвіялось
та й загасло в небі, як зірниця.

Щастя – це краплини на життєвій ниві,
зрощують нерясно
кам'янистий шлях, –
не зупиниш хмари, не здолаєш вітру, –
щастя не впокориш у своїх руках.

Щастя, мов химера, рине нетверезо
по непевних схилах,
по верхах стрімких,
а жадоба скарбів, слави і утіх
кине людську долю на хиткі терези.

Щастя в плині років
губиться в безмежжі,
час, як буйний вітер,
рознесе сліди, –
бо життя спинилося,
і застигло серце,
де нема ні “щастя”,
та нема й журби.

1996

ВІРА В ДОБРО

Ред. Галині Петренко
у 20 - ліття журналу "Віра".

У ці важливі і знаменні дати,
Що ними нас Господь благословив,
Мені б хотілось Вам сказати
Багато теплих і найкращих слів.

У "Вірі" нас з'єднала добра доля,
В співпраці проминав за роком рік, –
Ви труду вклали у журнал доволі
І вивели його у зрілий вік.

У "Вірі" в Бога віра невгласима
І думки глибина, правдива і жива,
І віра у Добро, і в щастя України,
Убрана в міцнокрилі, вдумливі слова.

У вас же праця – правило незмінне,
А не похвал привабливий вінець,
Статей багато нам лишив, пані Галино,
Ваш мудрий редакційний олівець.

Ви мужіння жінка з теплою душою,
А дружній теплоті – нема ціни,
Мене зміцняли ви наснагою своєю, –
Я вдячна Вам за це із серця глибини.

Дай, Боже, Вам ще років не злічити,
Здоров'я, сил і для душі спокою,
Трудами плідними і жити, і радіти,
Хай обдарує Вас Господь
Своєю щадрою і доброю рукою!

Листопад 1995 р.

САМІЙ СОБІ (На 80-ліття)

Хоч як не бадьорись, а вже багато років
На плечі втомою важкою налягло,
Притишуєш свої життєві кроки
І жмут скорбот затъмарює чоло.

Як річкова бистрінь ляга спокійним плесом,
Пливеш і ти, без мрій і сподівань, –
Нехай ковтають простір літаки й експреси,
А ти — підбитий птах, без мужніх поривань.

Та що ж — закон один для нас, земних,
Нам не змінити людської породи,
Не будемо шукати коней вороних,
Щоб доганяти молодості вроду,

Щоб мрії ніжні брали у полон
Й бентежне серце знову вирувало,
І щоб кохання, мов чарівний сон,
Рожевим крином юним розцвітало.

Бо ж час на все кладе своє тавро,
Карбую роки нам і глибоко, і мілко.
Я Богу дякую за долю і добро.
За досвід мудрий, навіть за помилки,

За тиху старість, лагідне тепло
У пору осені, на життєвому схилі,
За усмішки онуків милі
І затишне дітей моїх крило.

1990

РАНОК У МІСТІ

Раннє сонце встає лін'кувато,
під колеса шугає – ген-ген,
димарі зачіпає, блукає затято
у дрімучих лісах антен.

Будить сонні камінні громади,
гасить рештки нічної тьми,
плямить світлом брудні фасади,
прагне палко розмов з людьми.

Сяють ясно хрести позолочені
на мовчазних, святих церквах,
ще дрімають утомлені злочини
й буйні пристрасті у серцях.

А газети – в смітті вже жужмом,
бо новини за ніч постарілі.
Велет-місто диханням потужним
ранок стріне в життєвій силі.

1995

ЧУЖИНКА

Вона сиділа в українськім колі,
Не розуміючи ні слова із розмов,
Думки снувались немічні і кволі,
Не тямила ні жартів, ні обмов.

Чому сміються всі? Це, може, з неї?
Невже смішна вона? Ба навіть чоловік,
Її русявий Бил, щебече радо мовою своєю,
Він присягавсь – “тебе кохатиму повік”.

Який він радісний! Зустрів нарешті “юкі” *
Свою рідню, а їй вона – чужа...
Заплакав син, взяла його на руки
І пошепки малого потішха.

А Бил-Василь розтерзаний надвое,
Хвилевий шал скрутлив його життя,
І жінка ця здається вже чужою,
Лепече, мов чуже, його дитя.

Який же буде спадок твій, Василю ?
Хіба що прізвище, та й те укоротив, –
Ніхто, бач, вимовить його не в силі,
А жінці й дітям то нелегко й поготів.

І ось – родинне співжиття, замість любови,
Давно колишні прохололи почуття.
За що Василь віддав ім’я і рідну мову,
Бездумно проміняв на все життя?!

Та вже не вернеш, бо міцний той вузол,
До тата ручки тягне синьоокий син,
А незабаром принесе казковий “бусел”
Їм вузлик з немовлям іще один...

1974

* “юкі” – скорочення від англійського
слова “юкрайнієн” – українці, український.

Не хочу скаржитись,
не буду нарікати,
хоч тиснуть немочі,
(хіба ж це дивина?) –
не проженеш ОТУ
з порогу хати,
що вирок кожному
несе колись вона.

Скупиться сонце променем
зимовою порою,
не зогріва дерев
безлисті голяки, -
та й старість щулиться,
стидаючись собою,
а чи припнеш оці
безжалісні роки ?

А втім, не марно роки ті
спливали в небуття, -
лишали чесний слід
у нелегкій путі.
І, може, дав Господь
тривале це життя,
щоб так у ньому йти?

1996

В ШПИТАЛІ

Стіни блакитні, а ліжка білі,
в кожному згорток страждань,
болісні лиця,
безкровні, змарнілі,
повінь терпінь і зідхань.

Тут і надії спрагнені очі,
І безсило простерті руки,
марення, стогони,
безсонні ночі,
тихе згасання без муки.

Розметавши волосся хвилі,
програє зі смертю змагання
молоденька
вродлива Мілі, –
хто ж її поцілує востаннє?

Поруч бабця, що нудить світом:
– Боже, мені б уже тліти, –
чом забираєш
її розквітлу ?
В неї ж маленькі діти!

Дибає Джіммі по операції,
кволій, а усміх проміниться:
– Гей, назабаром
піду вже до праці я,
кину до дідька милиці!

Тут на вагу кладеться життя –
застирики, тести, модерні ланцети.
Тут і до смерті
тверезі чуття,
і до життя естафети.

1994

МОВА КВІТІВ

На столі, у вазі
пишномовні квіти –
чарівний дарунок
різних барв і форм.
Голубливі і палкі привіти
шле цей буйноцвітний
і веселий штурм.

Квіти промовляють –
дивна їхня мова,
мовчазна, без звуків
і утертих слів,
будить теплі згадки
пам'яти, любови,
в серці викликає
гаму почуттів.

На весіллі квіти –
це краса і щастя,
а лілеї ніжні,
наче Божий дар.
Вірте, молодята, –
вам життя удастся,
покладіть майбутнє
на святий вівтар!

Як знесилить неміч
і спіткає лиxo,
ближній у стражданні,
у біді гіркій, –
квіти коло ліжка
ставимо на втіху –
співчутливий дотик,
втілення надій.

Квіти на могилі –
слово це останнє,
у сльозах і смутку
жалібне “прощай”,
оповите в барви
туги розставання,
заклик до живого –
“згадуй”, “пам'ятай”!

1995

ДАРУЙТЕ УСМІШКУ

Усмішка – це веселка кольориста,
що сяє соняшно між хмар,
як даний нам із Неба дар,
приносить серцю радість чисту.

Вона перемагає хмари темні,
журбу і повінь нарікань,
це лік найкращий від зідхань –
усмішка тепла, а не сухо-чемна.

Даруйте їх, магічні ці перлини,
тим, чиє серце смуток оповив,
чи біль глибокий душу затруїв,
знеможеним в життєвій хуртовині.

Усмішка лагідна – це паросток цілющий,
любов'ю зрошене стебло,
долає спалахи незгоди й зла,
ті вади людські всюдисупці.

Усмішки ці – не ті, що на світлині, –
вдавати радість, то хвилева гра, –
даруйте їх, як парості Добра,
це ліки для душі стурбованій людині.

1996

НАД ГУДЗОНОМ

На Гудзоні – вітрильники, люди,
Метушаться голодні меви,
Береги, наче спраглі леви,
До води прихилили груди.

Над Гудзоном, де сиві тумани
Насувають на місто тіні,
Вже немає слідів мокасинів
І не топчуть стежок індіяни.

Із далеких часів прадавніх
Горде плем'я, дитя свободи,
Берегло, як святі клейноди,
Заповіти дідівські славні.

Та прийшли чужаки блідолиці,
Спокусили сріблом оманним,
Тютюном і напоєм-дурманом
І за безцінь купили землицю.

Блідолиці, загарбники спритні,
Завели тут закони відмінні,
Збудували вігвами камінні,
Порубали дерева столітні.

Лізе місто все вгору і вище,
Зачадили повітря машини,
Грюкіт, гамір і гук баз упину
У людському тому муравлиці.

А коли над Гудзоном тумани
І снуються вечірні тіні,
Увижаються в сутінках синіх
Горді профілі індіянів.

На асфальті, де вітер зухвалий,
Не побачиш слідів мокасинів, –
Хтось шепоче у сутінках синіх:
...”нашу землю забрали, забрали...”

Нью Йорк, 1984 р.

ВІРНІСТЬ

Упав безсило в очерет
З крилом підбитим лебідь білий,
Над ним лебідка – кличе в лет,
Ячить тривожно: "Друже милив,

Злітай, злітай, бо йде зима,
Дорога в теплий край відкрита!"
Та стогне він: "Лети сама,
Не в силі я, крило підбите..."

І сум, і біль в очах його.
Спустилася над ним лебідка,
В суворий час вони удвох,
Два серця разом, як улітку.

Допі холодні перейшли
І сонце виглядає зрідка,
Морози землю облягли,
Та поруч лебедя лебідка.

Дві пари крил вони з'єднали
І хуртовини так стрічали...

Хотілося, щоб я і ти
Могли в житті отак іти.

1982

(Переклад з рос. збірки
М. Огінського "Люди і птахи")

ПРАЦЯ

Якщо в змагу ти виграв – радій,
Шлях новий вторував ти для праці,
 Не сумуй, твердо стій,
 Якщо й програно бій, –
Хай у грудях снага визріває
І до праці тебе пориває.

Якщо мряка навкруг – не смутись,
Серце в грудях твоїх полум'яне,
 Хай від моці тремтить,
 Щоб вогнем запалити
Щиру працю твою безнастанну.

Якщо стрінеш любов, то радій,
Це – світильник для тебе ясний,
Коли ж стрінеш ненависть і гнів, –
 Свої сили гартуй
 І уперто працюй,
Щоб для творчої праці ти жив.

(Вільний переклад з латв.
Яніс Райніс, “Тиха книга”)

Примітка. Яніс Райніс (псевдо), народж. 1865р., – визначний латвійський поет, драматург, філософ та суспільний діяч. За “вільнодумство” був засланий рос. царським урядом на 4 роки до Вятської губ., біля Уралу. В 1905р. емігрував до Швейцарії, де прожив 16 років. В окупованій більшевиками Латвії Москва намагалася “привласнити” Яніса Райніса і поставити собі на службу, але він до кінця життя (помер 1929р.) залишився національним патріотом.

МІЙ НАРІД ПОВСТАНЕ... (Уривки з віршів латв. поета Яніса Райніса)

..Була зима, глибока і глуха,
коли я геть помандрував
в краї чужі, самотній і бездомний.

...Залишайся, вітре ночі
з крилами важкими,
а я з леготом ранковим
далеко полину...

...Не ридай, буйна й мила
моя Батьківщино,
Я з собою назавжди
Тебе візьму
і полинем до сонця,
що світить, як мати,
яснолике воно, не замрячене тінню.

...Мій нарід повстане
з глибокої ночі,
в яскравому блиску, як сонце!

1967

(Вільний переклад із збірок:
“Тиха книга”, “Аве сол”,
“Ti, хто не забуває”
“Засів бурі”).

РІК 2050-й (Жартома у майбутність)

Як тісно стало на підсоняшній Землі!
На ній посіли люди кожний крок,
Їдять молюски і морські паплі,—
Людей, немов дрібноти-мурашок.

Та пульс життя плянети не пригас —
Чманіє від розваг, політики, сварні.
Ця суміш націй, кольорів і рас,—
Живуть інакше, як жили в старовині.

А праця? То було колись давно,
Що люди працювали пильно днями,
Казали, що від Бога то дано —
На хліб трудитись власними руками.

Тепер тут роботи невтомні завелись,
Вони до послуг, до науки і до праці,
Вони служняні і покірні людям скрізь,
За мить усе і зробиться й подастися.

І навіть доглядають немовлят,
Дітей, що зачинаються в пробірках,
Вирощують іх пильно як курчат,—
На кожний смак, і вдачу, кожну мірку.

Злочинців є ще досить на плянеті,
Та вихід є — усіх іх, без різниць,
Відразу висилають у ракеті
На Місяць або в космос до в'язниць.

Життя продовжено - живи хоч двісті літ,
Прищеплять молодість і органи потрібні.
Пістряк уже забутий, давній міт,
Емоції— з комп'ютерами згідні.

Одне лиш почуття лишилось з давнини
З модерною добою неспівзвучне —
Бо ж як любити з серця глибини,
Коли те серце — плястикове, штучне?!

ЗМІСТ

	Стор.
Ганна Черінь. Творчий підсумок.....	7
Молоді у майбутнє.....	10
В ПОЛОНІ ПАМ'ЯТИ	
Спогади.....	13
А час пливе.....	14
Пастка.....	15
* * * (Душа розкрила пелюстки).....	16
Листи, листи.....	17
Вечірній етюд.....	19
I спогад защемить.....	20
ЧОРНОБИЛЬ, УКРАЇНСЬКИЙ НАШ ЧОРНОБИЛЬ	
Чорнобиль.....	23
Атомовий сонет.....	24
Опалені горем.....	25
ОЧИМА СЕРЦЯ	
П'ята річниця (ода)	29
Тарасові Шевченкові.....	30
Володарка Руси-Держави.....	31
Наш Київ.....	32
Поетесам за дрогами.....	33
А проміння таланту живе.....	34
Історія лукава баба (переклад).....	35
* * * (Вже утома серпанком)	36
ДО НЕБА ОЧІ	
Добро і зло.....	39
До Неба очі.....	40
Земна подорож.....	41
На свіжу могилу.....	42
Думки під Новий Рік.....	44
Різдвяний триптих.....	45
Привітання Владиці.....	47
Різдвяна зірка.....	48
На цвінтари.....	49
* * * (Ніби тоншає час – переклад)	50

З ЖУРБОЮ РАДІСТЬ ОБНЯЛАСЬ

* * * (Оточили біди)	53
Мовчанка	54
Козачка	55
Материнське серце	56
* * * (Яріє сонце)	57
Вакаційна пісня	58
Соромлива весна	59
* * * (І знову ти)	60
* * * (Золотиться на сонці)	61
Нічний страх	62
Хмари	63
* * * (Знемагає в повітрі)	64
* * * (В жовто-гарячі барви)	65
Бабина осінь	66
Листопад	67
Зима за містом	68

НА ДОВГІЙ НИВІ

Роздуми на дозвіллі	71
Те, що сказано	72
Щастя	73
Віра в добро	74
Самій собі	75
Ранок у місті	76
Чужинка	77
Не хочу скаржитись	78
В шпиталі	79
Мова квітів	80
Даруйте усмішку	81
Над Гудзоном	82
Вірність (переклад)	83
Праця (переклад)	84
Мій народ повстане (переклад)	85
Рік 2050-й (жарт)	86

Складаю глибоку подяку всім, хто дав пожертви на видання цієї збірки.

Авторка

